

Archeologienota
Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
Gistel – Torhoutse Baan

Programma van Maatregelen

Ons kenmerk :	ORTEC2400863
Auteurs :	Steven Mortelmans Alexander Doucet Ward Decramer
Datum verslag :	22 mei 2024
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2024D243
Wettelijk depot :	D/2024/15.001/68

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Ferrariskaart (ca. 1777; bron: AGIV)

Auteurs & autorisatie:

Steven Mortelmans

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2024/15.001/68

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Programma van maatregelen voor vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem.....	8
Ondertekening.....	9

Deel 2: Programma van maatregelen

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode Onroerend Erfgoed	2024D243 (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Locatie	Provincie: West-Vlaanderen Gemeente: Gistel Adres: Torhoutse Baan (Fig. 1.1)
Kadastrale gegevens	Gistel, afdeling 1, sectie C, percelen 280G, 280H, 295D, 374B
Bounding Box	Punt 1: X = 51094, Y = 205258 Punt 2: X = 51008, Y = 205180
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	3 345 m ²
Oppervlakte bodemingreep	2 301 m ²
Einddatum bureauonderzoek	22 mei 2024
Relevante termen¹	West-Vlaanderen; Kust-Vlaanderen; polders; natte gronden; Steentijd; Middeleeuwen; Nieuwe Tijd; Nieuwste Tijd.
Bebouwde zones	Het vergunningsgebied is bebouwd met twee woningen met bijgebouwen. Een deel van het vergunningsgebied wordt ingenomen door een geasfalteerde autoparking.

¹ <https://thesaurus.onroenderfgoed.be>

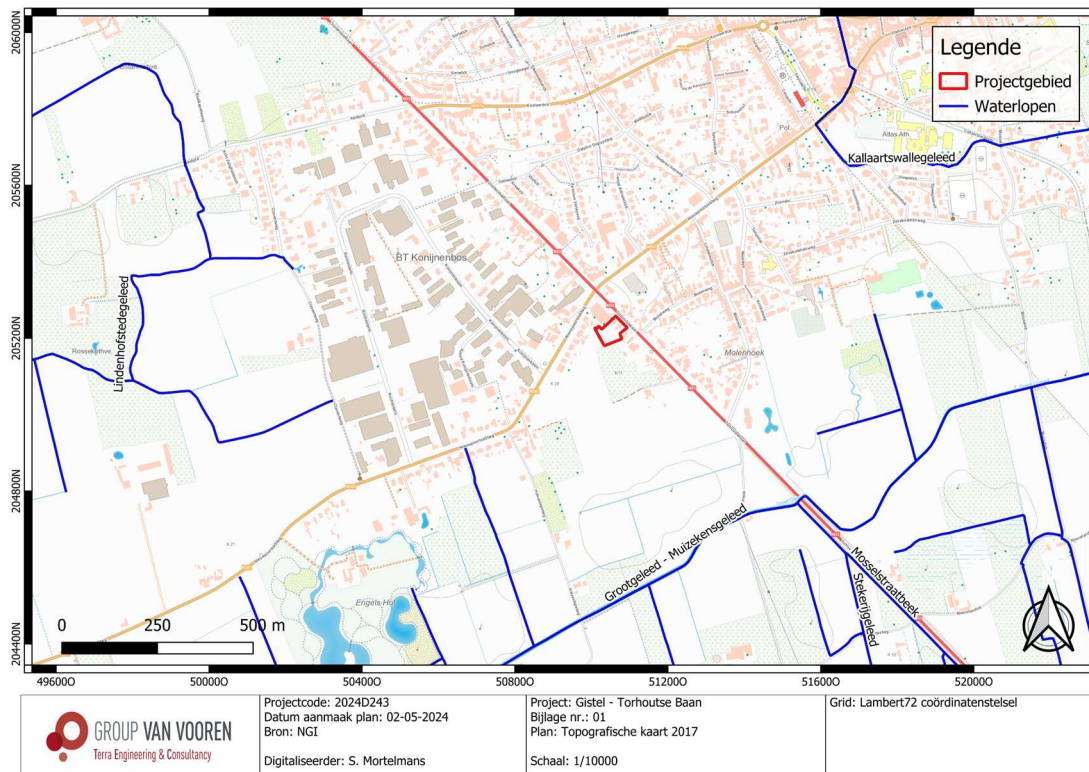

Fig. 2.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

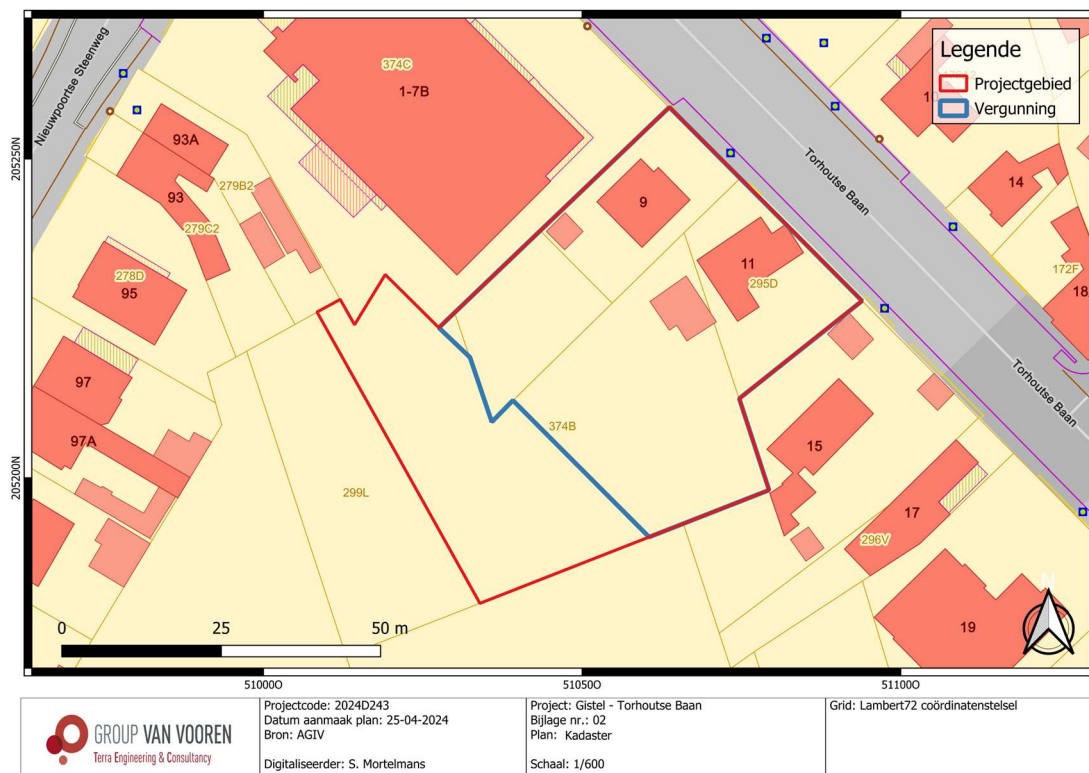

Fig. 2.2: Kadasterplan met situering van het projectgebied (© AGIV).

Fig. 2.3: Meest recente luchtfoto (2023) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

2 Gemotiveerd advies

Ter hoogte van het projectgebied voorzien de geplande werken een volledige herinrichting van het terrein met de bouw van twee meergezinswoningen, een ondergrondse kelder, bovengrondse parkeergelegenheden en een wadi. Deze toekomstige werkzaamheden spreiden zich uit overheen het volledige vergunningsgebied. De voornaamste bodemingrepen, de bouw van twee meergezinswoningen met ondergrondse kelder en parkeergelegenheden, komen overeen met de ligging van de bestaande woonhuizen.

De onderzoekslocatie bevindt zich ten zuidwesten van de historische stadskern van Gistel, een stad die slechts laat in de 20ste eeuw intensief ontwikkelde, maar minstens teruggaat tot de Volle Middeleeuwen. Daarnaast werden er sporen van Romeinse aanwezigheid aangetroffen. De historische kern is te situeren op het hoogste punt van een W-O georiënteerde zandrug. Ter hoogte van het projectgebied, dat zich aan de rand van deze zandrug bevindt, is het tertiairsubstraat diep onder het maaiveld aanwezig. De dekzandrug waar het terrein aan grenst heeft zich waarschijnlijk tijdens het Weichseliaan ontwikkeld. Deze eolische dekzanden dekken oudere getijden- en mariene afzettingen uit het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) af. De aardkundige gegevens tonen aan dat het projectgebied ten noorden van een oude geul te situeren is, die naar boven komt in meerdere kaarten, onder meer op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen en de Quartairgeologische kaart.

Paleolandschappelijk is het projectgebied gelegen ter hoogte van een ecologische (paleo)gradiënt, op de rand van een zandrug en een overgangszone naar lagere, natte gronden. De lagere gronden ten zuiden van het projectgebied, ter hoogte van de paleogeul, bestaan uit eolische dekzanden die

getijdenafzettingen uit het Eemiaan afdekken. De topografische locatie kan evenzeer als gradiënt beschouwd worden, met een dalend profiel in zuidelijke richting. Op basis van de gegevens over de evolutie van het kustlandschap kan gesteld worden dat tijdens het Neolithicum de dekzandrug ter hoogte van Gistel aanwezig was waarop een stabiel landschap met drogere gronden aanwezig was. Deze topografische en ecologische locatie van het projectgebied, vanaf de Laat-Romeinse Tijd gelegen op de rand van de dekzandrug en een getijdengeul, was doorheen de tijden zeer gunstig voor diverse menselijke activiteiten. In kader van deze Holocene landschapsevolutie, werden er in de omgeving al tal van sites uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd onderzocht. Verspreid komen ook lithische artefacten uit het Neolithicum en/of Metaaltijden voor in de vorm van oppervlaktevondsten.

De topografische, geomorfologische en bodemkundige situatie met een (paleo)gradiënt situatie richting het zuiden verhogen het aanwezigheidspotentieel van zowel steentijd artefactensites als grondsporensites. Hypothetisch wordt het archeologisch potentieel op basis van alle bovenvermelde argumenten voor het projectgebied als hoog ingeschat.

Uit de historische kaartanalyse blijkt dat het terrein onbebouwd gebleven is tot de tweede helft van de 20ste eeuw. Tot dan is het terrein nagenoeg enkel ingericht met landbouwgronden, met uitzondering van één of meer gebouwen langs de Torhoutse Baan. De terreininrichting verandert enigszins na WOII. Vanaf 1969 zijn er tot minstens twee rechthoekige structuren aanwezig. Tot begin of midden jaren '80 blijft deze situatie onveranderd, met enkel een lichte wijziging in positie van de gebouwen. Een derde fase ontwikkelt zich in het midden of tweede helft van de jaren '80, met de toenemende bebouwing langs de Torhoutse Baan en de Nieuwpoortsesteenweg.

De verzamelde aardkundige, historische en archeologische gegevens leiden tot de vaststelling dat er hypothetisch een hoog archeologisch potentieel is ter hoogte van het projectgebied voor waarden uit de **Steentijd t.e.m. de Nieuwe Tijd**. Dit hypothetisch hoog archeologisch potentieel wijkt echter sterk af van de huidige terreinsituatie en de aanwezige conservatiefactoren. Het bodemarchief ter hoogte van het vergunningsgebied is namelijk ingrijpend verstoord door recentere ontwikkelingen. Zo zijn er thans reeds gebouwen aanwezig ter hoogte van de straatkant die deels onderkelderd zijn en waar bijgevolg een volledig of deels verstoord bodemarchief aanwezig is. Het overgrote deel van de toekomstige ontwikkeling overlapt met deze thans bebouwde zone. Daarnaast werden er in de zuidelijke zone, die in een eerdere archeologienota door middel van boringen onderzocht werd, een slecht bewaard bodemarchief vastgesteld waardoor destijds werd afgezien van bijkomend vooronderzoek. In kader van de hierop volgende bouwwerkzaamheden werd de zuidoostelijke zone volledig ingericht als werfzone. De recente luchtfoto's tonen aan dat hier structurele graafwerkzaamheden hebben plaatsgevonden, hetgeen gepaard ging met minstens een algemene afgraving van de teelaarde. Nadien werd deze koffer terug aangevuld en ingericht als verharde parking.

Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat de geplande ontwikkeling geen bedreiging vormt op eventuele aanwezige archeologische waarden. Een vervolgonderzoek zou maar een beperkt beeld van het nog aanwezige bodemarchief kunnen opleveren door het versnipperd tot zwaar verstoord bodemarchief, waardoor het kostenbaat niet als nuttig wordt geacht een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Dit bureauonderzoek leverde zodoende voldoende informatie om een correcte en adequate inschatting te maken van de impact van de geplande werken op het archeologische bodemarchief. **Gezien de zeer beperkte bedreiging van het bodemarchief en de slechts zeer versnipperde aard van het kennispotentieel, wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd zonder dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zou moeten plaatsvinden.**

Het terrein kan vrijgegeven worden zonder vervolgonderzoek of zonder bijkomende maatregelen ter bescherming van (afwezige) relevante erfgoed.

Het volledige vergunningsgebied mag integraal opgenomen worden in de GGA (gebieden geen archeologie).

3 Programma van maatregelen voor vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem

Vermits een vooronderzoek met ingreep in de bodem niet noodzakelijk is voor het betreffende terrein, dient er geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verslag mag niet vertaald worden, behalve door of in opdracht van Terra Engineering & Consultancy nv.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 22 mei 2024.

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Auteur + Erkend archeoloog	Alexander Doucet	#SIGN_ADO
Nagelezen en goedgekeurd door + Erkend archeoloog	Ward Decramer	#SIGN_WDC
Teamleader Sint-Truiden	Maarten Dingenen	#SIGN_MDI
Naam van de operationeel verantwoordelijke TEC nv	Stijn Minne	#SIGN_SMI
Naam van de persoon die TEC nv rechtsgeldig kan vertegenwoordigen tegenover derden	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	#SIGN_KVV